

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

Cameba cmida Mik'elisa

Tp'ilisi, 1903

urn:nbn:de:hbz:5:1-159054

Goussen

3684

Question 3624

წამება

ფილა მძელ

ტიბერელისა

ძველის ხელნაწიდან გადაღებული

პირველი გამოცემა

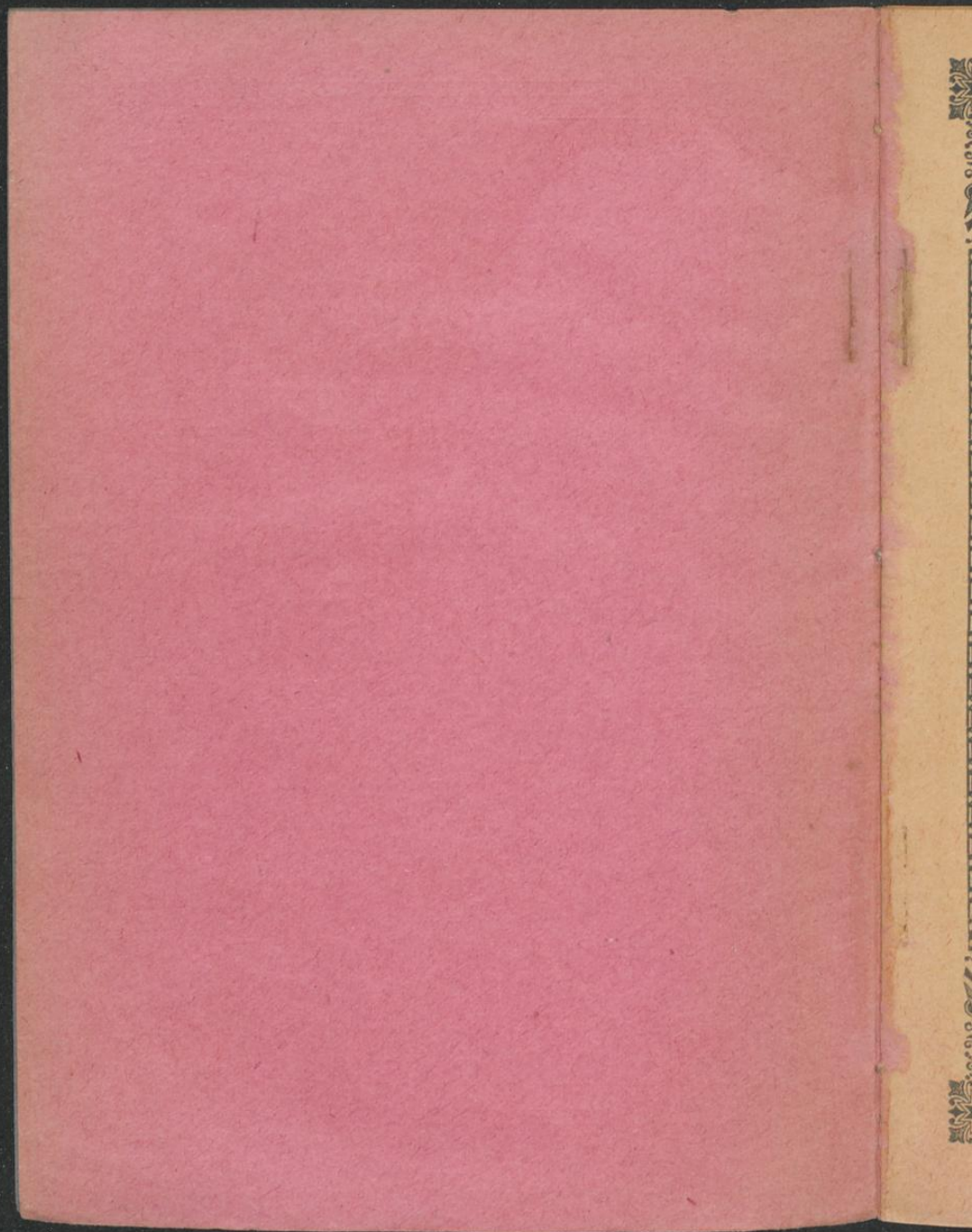
შანი მრთი შაური

თბილისი

მსწრ.-მბეჭ. სტამბა ა. ქუთათელაძისა, ნიკ. № 21
1903 წ.

0684

წ ა მ ე ბ ა

რუსულენათა

ძველის ხელნაწერადგან კადმოლებული

პირველი გამოცემა

თბილისი

მსწრ.-მბეჭ. სტამბა ა. ქუთათელაძისა, ნიკ. ქ. № 21.
1903 წ.

Дозволено духов. цензурою 21-го Сентября 1902 г.

წამება წმიდა მიქაელისა.

მიდა ხარების დღესასწაული იყო, როდესაც წმ. საბას ლავრიდამ ლიტანიისათვის გავედით ლავრის ქვემო მხარეს, ღვთის-მშობლის სალიტანიო აღვიღზედ. იმ აღვილას პირველად თვით წმიდა საბას გამოეცხადა შოვლად წმ. ღვთის-მშობელი, ანგელოსთა და მრავალ წმიდათა გუნდით. ამ დროს წმ. საბა ღვთის-მშობელს ლავრის მფარველობას ევედრებოდა; ღვთის-მშობელმა შეიწირა იმისი ვედრება, ანუგეშა ფიცხელ მოღვაწეობაში მყოფი საბა, გაამხნევა და კვალად ზეცას დიდებით ამაღლდა; ხოლო საღმრთო სიხარულით აღფრთოვანებულმა წმიდა საბამ ყოველივე ქირი მოღვაწეობისა დაივიწყა და, ღვთისა და ძმათა სიყვარულით სადგემ, დაიწყო დიდი ეკკლესიის შენება. ჩვენ, როგორც ჩვეულება გვქონდა, წავედით სალიტანიოდ წესისამებრ ჯვრებითა, ხატებით, სახარებითა და ქებასა და გალობას ღვთის-მშობლის მიმართ აღვაგლედით. ხოლო როცა აღვასრულეთ ყოველი წესრიგი, მაშინ ჯკან ლავრაში დავბრუნდით. მიმავლობის დროს დიდ წმ. მამა თევდორეს სენაკს მიუახლოვდით და, ლოცვა-კურთხევის მისაღებად, მას-

თან შევუხვეით. მისი სენაკი ლავრის ფიქალ კლდისაგან იყო გამოკვეთილი იქ, სადაც იორდანის წყლისა და მკედარი ზღვის გზა გადის. როდესაც ჩვენ მიმავალნი დაგვინახა, წინ მოგვეგება, სიყვარულით მოგვემშვიდობა და თავის სენაკში აგვიყვანა. მცირე ლოცვის შემდეგ დავსხდით თუ არა, ყველას ფეხები დაგვბანა და ვსმენულობდით მისგან ტკბილ საღმრთო საუბარსა. შემდეგ წასასვლელად ავდექით, მაგრამ წმიდა თევდორემ არ გაგვიშვა და გვითხრა:

— რადგან დღეს წმიდა ხარების პირველი საღმრთო და სასიხარულო დღეა, ამისათვის შევინს, პირველად ვსწიროთ, საღმრთო ზიარებით განვსცხრეთ და შემდეგ წირვისა კი მივიღოთ უფლისა მიერვე ხორციელი საზრდელიცა.

წირვა-ლოცვის შემდეგ გვიბრძანა საზრდელისათვის დასხდომა, მაგრამ ჩვენ ვუთხარით:

— მამაო! ჯერ მოგვეცი ჩვენ სიტყვა-მოძღვრების სულიერი საზრდელი და შემდეგ ხორციელი.

იმან მოგვიგო:

— მეც სიყვარულით შემეწყალებთ მამანო, რადგან მოუძღურებისა გამო არ შემძლიან, რომ სიტყვა განვაგრძო, ამისათვის ჯერ ხორციელი საზრდო მივიღოთ და მერე სულიერი დავიწყოთ. ეგრეთვე ჩემს მოწაფესაც მოუწოდეთ, რადგან იგიც პირველ აღების დღიდან მარხულობს და არა ვითარი საქმელი არა მიუღია-რა.

ჩვენ მოვეუწოდეთ მის მოწაფეს და თანაც ვუსა-

ყვედურეთ მისის ფიცხელის მარხულობისათვის. ყვე-
ლანი ერთად დავსხედით, ჯერისა და ზომისამებრ
საზრდელი მივიდეთ, განვძლიერდით და გავიხარეთ
სულიერის სიყვარულითა. მაშინ მოგვიყვა წმიდა
თევდორე და გვითხრა:

— როდესაც მეფე აბდალ-მელქი-ამირ-მუმლი,
ძემურვანისა, სცხოვრობდა, დიდი მშვიდობა და სი-
წყნარე სუფევდა ქვეყანაზე, არსაიდგან ბრძოლა და
მტერობა არ იყო. ამისათვის ყოველ ტომს კაცთა
ნათესავისას, მორწმუნესა და ურწმუნოს, წარმართს,
ურიას და სარკინოზს, (თათარს) გული უთქვამდა
იერუსალიმში მისვლასა და იმის ხილვასა. მაშინ მეფე
აბდალ-მელქი-ამირ-მუმლი ბაბილონიდგან იერუ-
სალიმში წავიდა თავისის ცოლითა და შვილითა,
მრავლის ერითა, რჩეულის მხედრებითა, შემკული
ეტლებითა, ჯორ აქლემებითა, მრავალ-ფერი საო-
ცრებითა, მსახიობითა და მანქანებითა. აბ-
დალ-მელქი-ამირ-მუმლი არავის არ ავნებდა, მხო-
ლოდ ეძიებდა სჯულის მცოდნე ქრისტეანე კაცს და
ამ რიგად იერუსალიმში იმყოფებოდა. ამ დროს
წმიდა საბას გოდლის მახლობლად საბა წმიდაში სცხო-
ვრობდა ტიბერიელი ბერი, სახელად მოსე; მას ჰყავდა
მოწაფე ანუ მორჩილი მეტად კეთილ-სათნოებიანი,
გონიერი და გამოცდილი, სახელად მიქელი; იგი მრავალ
სხვა-და-სხვა მშვენიერ ხელსაქმარს აკეთებდა,
მიჰქონდა იერუსალიმის ქალაქში, ჰყიდდა და აღე-
ბულის ფულით ყიდულობდა თავიანთთვის სახმა-

რებელ რამეებსა და მოძღვარს მოართმევდა. მიქელმა ერთხელ უთხრა თავისს მოძღვარს:

— ქალაქში ყოფნა და სიარული ვნებას მძლევსო.

წმიდა მოსემ იცოდა მისი სულიერო მხნეობა და კვალად ლოცვა-კურთხევით გაჰგზავნა. როდესაც ქალაქში შევიდა, მივიდა ქრისტეს წმიდა აღდგომის აღგილზე, დიდ-ხანს ილოცა იქ, მერე უცხოთა სადგურში შევიდა, გამოიტანა თავისი ხელთ-ნაქმარი და წავიდა ბაზარში გასასყიდად; იქ ნახა ერთმა უცხო კაცმა, რომელიც ამირ-მუმლის ცოლის საქურისი, (დაკოდილი) მოსამსახურე ყოფილიყო და უთხრა მიქელს:

— მე წამომყევ ყმაწვილო, რაც გაქვს ყველაფერს გაგიყიდი და საყრდელს გიყიდიო.

მიქელი გაჰყვა, მაგრამ ის კი არ იცოდა, თუ სად მიჰყავდა. მაშინ მიიყვანა ამირ-მუმლის ცოლის სასახლის კარებთან და უთხრა სეიდას (ამირ-მუმლის ცოლს): „ერთი ვინმე ჰაბუკი მონაზონი მოვიყვანე, ემზნევა ბრძენი და ჰკუიანი ყმაწვილი უნდა იყოს, რადგან თავის მიერ გაკეთებულს ძალიან კარგ რამეებს ჰყიდის“. იმან მიუგო: „აქ შემომიყვანეთო“, და შეიყვანეს იგი პალატში მეფის ცოლთან. მონაზონს არ ესიამოვნა, მაგრამ თვალრიდებით დადგა და გულში ლოცულობდა. ეშმაკი ცდილობდა ქალაქში მაღალ მონაზონის შეცდენას და სთქვა: „სწორედ ახლა მომეწყო საქმეო;“ იმ წამსვე ეშმაკი გულში ჩა-

უძვრა მეფის ცოლს, პირველსავე შეხედვაზე ძალი-
ან მოაწონა იგი, მერე გაახურა და, მშიერ მგელსავით
იმ ყმაწვილის ნდომით გული აუკაწაწა და აღუნთო
მისადმი ბოროტი ტრფიანების ალი. მონაზონს თუმი-
ცა წლოვანობა ცოტაჰქონდა, მაგრამ ტანად კი მაღა-
ლი და სრული იყო; ხოლო მძაფრი მარხულობისა,
შრომისა და ღოცვა-მღვიძარებისა გამო, მისი კე-
თილი სახე გაყვითლებული და გამხდარი იყო. ამირ-
მუმლის ცოლმა სეიდამ უთხრა მონაზონს:

— ოხ, გაჭივრებულო ჭაბუკო, რა შესაბრალო-
სი ხარ! რა დაგმართნია? ნუ გეშინია; ტყვე თუ ხარ,
მე გამოგისყიდი, სნეული თუ ხარ, გაგჰკურნებ და
გლახაკი თუ ხარ, გაგამდიდრებ.

მიქელმა მიუგო: მართალია ტყვეთა ვჰყა-
ვდი სოფელსა, მაგრამ ახლა ღმერთმა განმათავისუფლა
მისგან; მონადა ვყავდი ცოდვასა და ახლა მონა
ვარ ზეციერის მეუფისა. არა ვარ გვამით სნეული,
არცა ქონებით გლახაკი, არამედ ვარ სულით უძლუ-
რი და განვილევნი ქრისტეს სიყვარულითა.

სეიდამ მიქელს ტკბილის სიტყვით აღერსი
დაუწყო და უთხრა:

— ოჰ, უბედურო ჭაბუკო!

თუ რომ შენ მე მისურვო,

და ჩემდა მეგობრად იყო,

მეც შენ კეთილი გიყო,

და შენდა ცხოვრება სიხარულისა ვიყო,

და შენც მრავალთა უფროს იყო.

მიქელმა მიუგო:

— დედაკაცო, რად გნებავს:

ცხოვრებისა ჩემისა აწყვეტა,

ჩემთა მოყვასთაგან მოწყვეტა,

სასოებისა ჩემისა გაწყვეტა,

და სულისა ჩემისა წაწყვეტა?!

სეიდამ უთხრა:—უკეთუ შენ ჩემი გონებისა და სურვილისამებრ არ მოიქცევი, ფიცხელად განვაკაფინებ შენს გვამს მრავალის განსაცდელითა, გვემითა და გარდამეტებულის ტანჯვითა.

მიქელმა მიუგო:—მორჩილება შენი, ღვთისა ჩემისა ურჩებაა და, ნება შენი, თავისა ჩემისა ვნება!; ხოლო გვემა ჩემი, გვამისა ჩემისა განსვენებაა და სატანჯველი ჩემი, საშვებელი და სალხინებელი სულისა ჩემისაა.

სეიდამ უთხრა:—განა არა ვარ მე საქებელი, საშვებელი და საწადელი?!

მიქელმა მიუგო:—არა ხარ შენ საქებელი, არამედ საქიქელი; არა ხარ შენ საშვებელი, არამედ საგნებელი; არა ხარ შენ საწადელი, არამედ საძაგელი.

მაშინ მაცთური ქალი გველსავით აღიძრა, აშფოთდა, ტირილი დაიწყო და გაჯავრებულმა ბრძანა:

— შეჰკარით ეგა მშვილდის საბლითა და მათრახის ცემით დასტანჯეთო.

ქალის ბრძანება რო აღასრულეს, წმიდა მიქელმა სასჯელი მხნეობით მოითმინა; ხოლო მეფის

ცოლმა სეიდამ მოითხოვა ფიცარი და ზედ ასეთი ცილის წამება დააწერა:

— მეფეო! მე ვერ ვიკადნიერებდი შენთან წერილის მოწერას, მაგრამ რა ვქნა; ვილაც მონაზონი ჩემთან შემოვიდა, თურმე ბოროტებისათვის და, რომ ვერაფერს გახდა ჩემთან, ბევრი ცუდი და უკადრისი სიტყვა მითხრა; ახლა ან შენ დასაჯე, ან და მე მომეცი უფლება, როგორც მინდა ისე მოვექცე და დავსაჯო.

წერილი თავის მოსამსახურე საჭურისს გაატანა და მიქელიც თან გააყოლა ამირ-მუმლის პალატში. მეფემ ცოლის წერილი რო ამოიკითხა, მიხვდა, რომ მიქელი ტყუილის ცილის წამებით იყო შეპყრობილ-შეკრული და მასთან წარდგენილი და არც არავინ ჩნდა ქალის წერილის სიმართლის დამამტკიცებელად. ამირ-მუმლმა მონაზონს უთხრა:

— რა სიტყვა უნდა მოიგონო ეხლა შენ, რადგან მტყუანობისა გამო შერცხვენილი ხარ და ხმა ამოუღებელი. გვითხარი ეხლა, რა პასუხით გაიმართლებ თავს?

მონაზონმა მიუგო:— მეფე-ხელმწიფობას შეჰშვენის, რომ ნამდვილ სამართალს ადგენ და ხელთ ეპყრათ სამნი საქმენი.

ამირ-მუმლმა უთხრა:— მითხარი საშევ.

მონაზონმა მიუგო:— პირველი ღვთის მოშიშებაა, მეორე მოწყალება და მესამე სულგრძელება. ამირ-მუმლს მოეწონა მისი სიტყვის მიგება,

შეეწყალა მისი ქაბუკობა და ბრძანა კრულები-
საგან გაეხსნათ, შემდეგ უთხრა მონაზონს:

— მართალია ეს საქმე სიმართლის მიმდევარ
მეფეს შეჰშვენის, რომელსაც შეხვდა გარჩევა მზა-
რავისა და მეძავის მიერ ჩადენილ საქმისა; მე შე-
ნი აზრი უკვე გავიგე.

მონაზონმა უთხრა:— ეს საქმე ემსგავსება ერთ
მეზობელ კაცს, რომელიც უნებურად და უცოდინ-
არობით ასპიტ შხამიანს გველს შეემთხვა; ხოლო
დაინახა თუ არა, სიკვდილს შეუშინდა, გაიქცა მის-
გან, მიემეზობლა და მიეკვდლა ერთს დიდსა და საშინ-
ელ მხეც-ლალ-ლომსა; ახლა ურჩევნია ლომთან მეზო-
ბლობა გასწიოს, ვიდრე ბოროტი გველის გესლის
თესლისა და შხამისაგან მომკვდარიყო.

ამირ-მუმლმა მიუგო:— ვიცანი ეგ შენი იგა-
ვიც; ნუ გეშინია იმ საშინელი ლომისაგან, იგი არას
გავენებს, უკეთუ შენ იმისი მოსავი და თანამგრძნო-
ბი იქნები.

მონაზონმა მიუგო:— მე მოსავი და თანა-
მგრძნობი ვარ მამისა, და ძისა და წმიდისა სულისა.

ამირ-მუმლმა ჰკითხა:— ვინ და ან საიდგან ხარ
შენ? გამაგებინე შენი პირველი და უკანასკნელი.

მონაზონმა მიუგო:— პირველითგან მე ვარ გა-
ლიღვეველი, ქალაქ ტიბერიელი, ხოლო ახლა ფი-
ლისტიმელი ვარ, ქალაქ იერუსალიმელი, და ლავ-
რით საბა-წმიდელი.

ამირ-მუმლმა სთქვა:— არ მიტყუის გონება, რომ

შენში არის სრული სიბრძნე და ცნობა სიტყვის-გებისა.

მონაზონმა უთხრა:—რასაკვირველია, რომ ყოველივე სიტყვა მეფის წინაშე სიმართლით უნდა იქმნას წარმოთქმული და არა სიცრუითა.

ამირ-მუმლი, რაც შეეხება, სოფლიური ბრძენი იყო, ძველი და ახალი აღთქმის წიგნებიც ცოტა ოდნად წაკითხული ჰქონდა. მან მოუწოდა სჯულის მცოდნე ურიას, რომ შეჰბოდა სიტყვაში და მონაზონი ქრისტიანობის სჯულისაგან გადაეყენებია. მერე ამირ-მუმლმა ჰკითხა მონაზონს:

— თქვენი საღმრთო წერილი გიბძანებთ ხორცის ქამასა და ქორწინებას, თუ არა?

მონაზონმა მიუგო:—წერილი ბრძანებს: „ნაშობნი ამის სოფლისანი იქორწინებოდნა“.

ამირ-მუმლმა უთხრა:—განა შენ არა ხარ ნაშობი ამის სოფლისა? ამ დროს ურიისაკენ მიიხედა, ეგონა ეხლა კი დავიჭირე მიქელი სიტყვაში და დავსძლიეო.

მონაზონმა მიუგო:—ის კაცნი, რომელნიც ყოველ ნაირ ამ სოფლის გემოვნებათა და ამაო ბიწიერებათა დაეძებენ, შეიტკბობენ და განსცხრებიან, რომელნიც ამავე უკეთურ განცხრომას აჩვევენ და ბოროტ განცხრომისათვის შეილთა ჰშობენ, ზრდიან და აზრუნებენ: იგინი არიან „ნაშობნი ამის სოფლისანი“, იგინი სოფლის შეილნი არიან, სოფლის კეთილს მიიღებენ, ბოლოს სოფლის ბო-

როტი ვალი წარწყმედს (ლუკა 16—23); ხოლო ვინც სასუფეველის შეიღობა აღირჩია, მათ ასე ასწავლის საღმრთო წერილი: „რომელნიც შემძლებელ ხართ დატევნად დაიტიენით“ და, სამუდამოდ ქალწულად დაადგერიტ და იცხოვრეთო, ხოლო ვერ დამთმენელნი კი, წმიდა ეკკლესიის ხელ-დასხმითა და კურთხევით, გვირგვინოსნობდითო.

გვრეთვე ჩვენ მონაზვნებს გვიკრძალავს ხორციტა დამატკობელობასა და განსვენებასა, ხოლო სასუფეველი ღმრთისა არ არის არცა საკმელ და არცა სასმელ, არამედ უკვდავება და სიხარული გამოუთქმელი.

ამირ-მუმლმა უთხრა:

— ოჰ, შენ საწყალო, გაუცხოვებულო და ორივე ცხოვრებათაგან მოკლებულო, ნეტავი რაღასი იმედი გაქვს?!

მონაზონმა მიუგო:— ჩემი იმედი არიან ქრისტეს ნიჭნი და წყალობანი, თვალით უხილავნი, ყურსა უსმენელნი, გულსა მოუღლნი და უკუნისამდე წარუღლნი.

ამირ-მუმლმა ჰკითხა:— წარმათობისაგან პავლე მოციქულმა გაცთუნა?

მონაზონმა მიუგო:— წარმათობისაგან პავლე მოციქულმა მოგვაქცია და გვაცხოვნა, ხოლო მაჰმადმა კი სარკინოზნი აცთუნა.

ურჩამ უთხრა:— პავლე მოციქული პირველად ხომ ურია იყო?

მონაზონმა მიუგო:—ურია იყო.

ურიაჲ უთხრა:—მაშ ისწავლე ჩემგანაც ისე, როგორც იმისგან ისწავლე.

მონაზონმა მიუგო:—უკეთეს შენ იმისი მსგავსი მორწმუნე კაცი იქნებოდი, ჩემთვისაც სანატრელი იქნებოდი და მეც შენი მოწაფე ვიქნებოდი.

ამირ-მუმლომა უთხრა:—ჩვენ ორი კაცი ვართ და ორნი ერთს დაგძლევა.

მონაზონმა მიუგო:—თქვენ სამნი ხართ და სამივენი დაიძლევიტ ძალითა ქრისტესითა.

ამირ-მუმლომა ჰკითხა:—გვითხარი, ვინ არის მესამე?

მონაზონმა მიუგო:—მესამე არის მტერი ჩემი და მეგობარი თქვენი და მეკითხები კი, ვინ არისო.

ამირ-მუმლომა უთხრა:—ჰაბუკო, აი რას გეტყვი: თუ მოიქცევი ჩემ სჯულზედ, შენ ჩემ შვილადა გყოფ, მეც შენ მამად ვიქნები და მაშინ ყველა ჩემ სპასალართა უფროსად დაგადგენ, მხოლოდ ეს ერთი მცირე ირწმუნე, რომ მაჰმადი მოციქული არის.

მონაზონმა მიუგო:—ახ მეფეო ამირ-მუმლო! მერწმუნები, რომ ქრისტე სიტყვა ღვთისა არის?

ამირ-მუმლომა მიუგო:—გერწმუნები.

მონაზონმა ურიას უთხრა:—ახ ურიაჲ! მერწმუნები ქრისტეს მოსვლასა და მას, რომ სიტყვითა ღმრთისათა ცანი დაემტკიცეს?

ურიაჲ მიუგო:—გერწმუნები.

მაშინ სული წმიდით აღივსო წმიდა მიქელი და უთხრა:

— თქვენ თუ ჩემს სიმართლეს ერწმუნებით, მაშ მე რად უნდა ვირწმუნო თქვენი უსამართლოება?!—ოხ, ურიავე, ურიავე! ქრისტე უკვე იშვა და აღარ იშობება; და ოხ, ამირ-მუმლო! არ არის მაჰმადი არც მოციქული და არც წინასწარმეტყველი, არამედ ის მაცთუნებელია.

მაშინ ძლიერ განრისხდნენ სარკინოზები სირცხვილისაგამო; ხოლო ქრისტიანე მკურნალებს კი უხაროდათ, რადგან მონაზონმა სძლია ქრისტეს ძალითა ამირ-მუმლსა და ურიასა. ამირ-მუმლმა უთხრა ურიას:—მე მეგონა შენგან შემეძინებოდა რაიმე სარგებელი და შენ კი უფრო შემამთხვიე მრავალი საფნებელი.

მაშინ უბრძანა ამირ-მუმლმა:—„ყვრიმალში სცემეთ ურიას და გარედ გააგდეთო“. მონაზონს უთხრა:—მე მარტო დაგძლევ და მოგაქცევო.

წმიდამ მიუგო:—ერთი გაიქცა და ორი კიდევ დარჩენილხართ.

ამირ-მუმლმა უთხრა:—განა მაჰმადმა არ მოაქცია სპარსნი, არაბნი და დაღეწა მათი კერაები?

წმიდამ ჰკითხა:—რითი მოაქცია? როგორ ეკიდებოდა ურჩებს და როგორ ექცეოდა მორჩილებს?

ამირ-მუმლმა მიუგო:—მორჩილებს ასაჩუქრებდა, ხოლო ურჩებს კი მახვილით მუსრაფდა.

წმიდამ ჰკითხა:—რას უქადაგებდა, ამ საწუ-

თოს, თუ საუკუნო ცხოვრებას?

ამირ-მუმლმა მიუგო:—საქაოს კარგი საქმელების ჰამასა, ჩვილის ტანისამოსით შემოსვასა, ქორწინებასა და გემოვნებით ცხოვრებასა, ხოლო საიქიოს სამოთხეშიაც მშვენიერ ჰამასა და ქორწინებასა.

მონაზონმა მიუგო:—პავლე მოციქულს არც მხვილი ჰქონდა და არც ფულები; იგი თავის ხელით შრომობდა, ყველგან დადიოდა, ხალხს მარხვასა და სიწმიდეს უქადაგებდა და არა საძაგელ სიძვასა. ხოლო იმ საუკუნოდ არ აღუთქმიდა არც ჰამასა, არც ქორწინებასა, არამედ სასუფეველსა. ახლა ნახე ვისი მოწაფენი უმრავლესნი არიან ქვეყანაზე? ქრისტიანენი, თუ მაჰმადიანნი?

ამირ-მუმლმა მიუგო:—მარტო პავლე ხომ არ ყოფილა მოციქულად, განა თორმეტი არ იყვნენ მოციქულნი!

წმიდამ უთხრა:—ოხ, ამოდენა სიბრძნეს გადამატებია სიბრძავე და, თორმეტი მოციქულის მცოდნეს, ვერ უცვნია საქმენი მათნი. მართალია თორმეტი მოციქული იყო, რომელთაც ათორმეტი საზღვარი ქვეყანისა მოიარეს, ყოველი გარეული ხალხი წარმართნი შემოიკრიბეს, მოაქციეს, დაჰბეჭდეს და დაამტკიცეს უკუნისამდე.

ამირ-მუმლმა ჰკითხა:—რომელ ათორმეტ საზღვრებს ამბობ?

შმიდამ მიუგო:—შენ მეფე ხარ და ესეც არ იცი?

ამირ-მუმლმა უთხრა:—მე ქვეყნის ოთხი კიდე-
ნი ვიცი მხოლოდ.

მონაზონმა უთხრა:—ოთხნი კიდენი ქვეყნისა
ოთხთა სახარებათა გამომსახველია და თორმეტი ნა-
წილი ქვეყნისა, ათორმეტთა მოციქულთა გამომა-
ჩინებელია, ხოლო ქვეყნის ნაწილები სახელ-
დობრ ესენი არიან: „სინდეთი“, „ჰინდოეთი“, „ნუ-
ბეთი“, „აფრიკეთი“, „გუდეთი“, „საბერძნეთი“,
„ბურღანეთი“, „ქერსოვნეთი“, „აფხაზეთი“, „ხა-
ზარეთი“, „დელამეთი“ და „ფარღანეთი“; ეს ქვე-
ყნები არის ზღვის პირის ნაწილები, ხოლო თქვენ
სარკინოზებს ერთი ხერთვისი ქვეყანა გიპყრიათ და
იქაც უმრავლესი ნაწილი მორწმუნე ქრისტიანები
არიან. თვით წარჩინებულნი შენნი მსახურნი მწი-
გნობარნი და მკურნალნი ჩემის მხსნელის მოსაგნი
არიან.

ამირ-მუმლი დიდ ხანს იჯდა და ფიქრობდა,
მაგრამ ვერაფერი მოიგონა მონაზონის პასუხის
მისაცემად. შემდეგ უთხრა მონაზონს:—შენთვის
ორში ერთია გამზადებული.

მონაზონმა მიუგო:—შენც ერთი იმათგანი
უნდა ჰქმნა.

ამირ-მუმლმა უთხრა:—ან მოგაქცევ და ან
მოგაკვდენ.

მონაზონმა მიუგო:—ეს ასე იქნება, ან გამი-

შვებ ჩემ ბერისათანა და ან წარმავლენ ქრისტეს ჩემისათანა და ან შენც ქრისტიანე შეიქნები ჩემთანა.

მაშინ ამირ-მუმლმა უბრძანა: — წადით და აბანოდამ დიდ ცეცხლიანი ღვეფლი მოიტანეთ, მიქელს ქალამნები გახადეთ და ზედ დაადგინეთო.

ეს რო აღასრულეს, მიქელი ლოცულობდა, ითმენდა და ამბობდა: — სჯობს ჩემი გვაში დაიწვას, ვიდრე სული ჩემი წაწყმდესო. მაშინ ცეცხლი განელდა და წმიდანს არაფერი ევნო.

შემდეგ ამირ-მუმლმა მოამზადა სასიკვდინე დასალევი წამალი, სახელად „სამსალა“, და უთხრა: — ან დამემორჩილე და სამაგიეროდ ჩემგანაც მიიღე კეთილი, ან დალიე ეს წამალი და სიკვდილი თავს იდევს.

წმიდამ მიუგო: — მირჩევნია მიღება წამლისა და მით სიკვდილი ხორცითა, ვიდრე მიღება შენი სჯულისა და მით წაწყმედა სულითა.

მაშინ ამირ-მუმლმა ქურჭელი მოატანინა, თაფლ-ნარევი წყალი ჩაასხმევინა, შიგ წამალი ჩაურია, მისცა მონაზონს და უთხრა:

— შენის ურჩობისა გამო შესვი მწარე ტკბილითა და სიკვდილი თაფლითაო.

ქრისტეს მოწამემ საწამლავი თავისს ხელით ჩამოართვა, წარმოსთქვა მრწამსის ლოცვა და თან ცრემლები სცვიოდა.

მაშინ მეფის წარჩინებულნი ქრისტიანე მწიგ-

ნობრები და მკურნალები სტიროდენ, რადგან მიქელის გადარჩენის იმედი აღარ ჰქონდათ. ამირ-მუმლმა მიჰხედა თავის წარჩინებულებს და იმასაც ტირილი მოუვიდა. ამ დროს, თუმცა მოისურვა მოწამის განთავისუფლება, მაგრამ შერცხვა და თან შეეშინა, ერი არ გადამიდგესო. მაშინ წმიდა მოწამემ ხმა მალლა წარმოსთქვა:—მწამს მამა, ძე, და სული წმიდა, გადასწერა ჯვარი საწამლავს და უშიშრად დალია. მიქელს ძალითა უფლისა იესო ქრისტესითა არაფერი ევნო. მაშინ მწიგნობრებმა ტირილით უთხრეს ამირ-მუმლს:

—უბრძანე ამოღება მახვილისა და ჩვენც მაგ უდანაშაულო კაცთან დაგვხოცეთო.

ამირ-მუმლმა ახლა წამლის გაშინჯვა მოინდომა, ამისთვის უბრძანა და მოაყვანინა საპყრობილიდამ ერთი კაცის მკვლელი, რომელიც უთუოდ სიკვდილით უნდა დასჯილიყო. ამირ-მუმლმა იგივე წამალი დააღვინა თუ არა, მაშინვე ცხვირს დააცემინა, მიწაზე დასცა, იმ წამსვე მოკვდა, გვამი დაიშალა და თმა-წვერი დასცვივდა.

მონაზონი იქ იდგა და თავისთვის ლოცულობდა, ღმერთს აღიდებდა და სულით იხარებდა. მაშინ ყველა სარკინოზებმა ხმა მალლა წამოიძახეს:

—მეფეო! შენ მაგნაირის ქცევით ქრისტიანებს უფრო აღიდებ და ამრავლებ, ჩვენ-კი სარკინოზებს გვამცირებ. ამისათვის ან ეს მონაზონი

მოაკვლევინე და ან ჩვენ სარკინოზები ამოგვწყვიტეთ.

მაშინ მეფემ ბრძანა მისი ქალაქ გარედ გაყვანა და მახვილით მოკლევა, ხოლო წმიდა მოწამემ უთხრა ამირ-მუმლსა:—ერთს რასმეს გთხოვ! ვხედავ მოქალაქეთა და მონაზონთა სასჯელსა, ამისათვის გაფიცებ ღმერთსა, რომ ჩვენი სჯულის სამართალს ნუ გარდააქცევ.

მაშინ გამოატარეს მიქელი ქალაქის კარებში და გაიყვანეს გიორგი წმიდის ველზე. ხოლო ქალაქში რო ეს ამბავი გაისმა, მრავალნი ხალხნი გამოვიდნენ, შეგროვდნენ ყველა მორწმუნე მოხუცებული, ყმაწვილნი და ქალწულნი და ეგრეთვე მრავალნი უცნობი მონაზვნები. ამ დროს წმიდა მიქელ მოღვაწემ და ქრისტეს მოწამემ თავისი ზეწარი ძირს გაშალა, სამჯერ უფალს თაყვანი-სცა, ყველას მშვიდობა დაუტევა და მორწმუნეთა სთხოვა:—ჩემივე სქემით შემმოსეთ, ამ ჩემივე ზეწრით წამგრაგნეთ და ჩემსავე მოძღვარს მიმეცით, რომ იმან მიწას მიმაბაროსო.

მაშინ პირჯვარი გადაიწერა და თავი მახვილს მოუდრიკა. მეხმლემ შემოჰკრა და თავი მოჰკვეთა. მეხმლემ მოკვეთილი თავი მაშინვე ხელში აიღო, ძლიერ შეებრალა, ცხარე ტირილი დაიწყო და ეამბორებოდა. ეგრეთვე ყველა იქ დამსწრენი მწუხარე კრემლით სტიროდნენ. ამის შემდეგ დიდი ცილობა და ამბოხება ჩამოვარდა ბერებსა და მოქა-

ლაქეთა შორის, რადგან მოქალაქენი ბერებს არ
აძლევდენ წმიდა მიქელის გვამს და ეუბნებოდენ:

— ჩვენი ქალაქის კეთილი წმიდა სტუმარია,
ამისათვის ჩვენ ქალაქშივე უნდა იქმნეს მაგისი წმი-
და გვამი მიღებული და დასაფლავებულიო; ხო-
ლო ბერები ეუბნებოდენ:

— ჩვენი აღზრდილი და ჩვენი უდაბნოს შვი-
ლია და თქვენ ნება არა გაქვთ ჩვენი ხელიდგან
წაიღოთ მაგისი წმიდა გვამიო. ამ ნაირად ბევრი
იკამათეს და ბოლოს ამირ-მუმლს ჰკითხეს, იმან
ბრძანა, მონაზვნებს მიეცესო. მონაზვნებმა წმიდა
გვამი ცხედრით წაასვენეს და უცხოთა სადგომში
დაასვენეს. ეს მოხდა მარტის ოცსა შუადღისას. ამ
დროს მიქელის მოძღვარმა წმიდა მოსემ, სული
წმიდის შთაგონებით შეიტყო თავისი მოწაფე მი-
ქელის მოწამეობით აღსრულება. მაშინვე ეკლესი-
აზე გაეშურა და ზარის რეკა უბრძანა, თვითონ-კი
სტიროდა; ბერებს რო ზარის ხმა მოესმათ, ეკ-
ლესიაში შეიკრიბნენ. მოსემ ტირილით უთხრა ბე-
რებს: — აი, ახლა აღსრულდა მოწამეობით თქვენი
ძმა და ჩემი შვილი მიქელიო, გთხოვთ თავს იღვათ
შრომა, საჩქაროდ ქალაქში წახვიდეთ და მოასვენ-
ოთ აქა. ეს რო ესმათ მიქელის მოძმე ყმაწვილ მონა-
ზვნებს, ტირილი დაიწყეს და მაშინვე ქალაქისაკენ
გაეშურნენ. საღამო ჟამს მივიდნენ იქ, კრძალვით
იიღეს წმიდანის გვამი და უდაბნოსაკენ წამოასვენეს.
ხოლო როდესაც ჩადიოდენ სილოამის წყლის ხევ-

ში, მაშინ კარგა მოღამებული იყო; ამ დროს, ღვთის განგებით, გამოჩნდა ცეცხლსავით ღრუბლის ნათლის სვეტი და ბნელ ღამეში ბრწყინვალედ წინ გაუძღვა მათ. ამ საკვირველებას ყველა მოქალაქენი და სარკინოზნი რო ხედავდნენ, გაკვირდნენ და ძლიერ შეშინდნენ. როცა წმიდა საბას ლავრას მიუახლოვდნენ, ბერები კეროვნებით და საცეცხლოურებით გამოეგებნენ, დიდის პატივითა და გალობით ეკკლესიაში შეასვენეს.

იმ ლავრაში იყო ერთი მონაზონთაგანი სამი წლის ძლიერ ავად-მყოფი, რომელიც დავარდნილი იყო და ვერ დგებოდა, სახელად თევდორე ერქვა. როდესაც ესმა წმიდა მამა მოსეს მოწაფე მიქელ ტიბერიელი ქალაქიდგან წამებული მოუსვენებიათო, ყველას ეხვეწებოდა, ჩამიყვანეთ ეკკლესიაში და დამანახვეთო, (რადგან მეგობარი იყო მისი), მაგრამ არავინ შეისმინა მისი თხოვნა. მაშინ ხმა მალლა ტირილით წამოიძახა თევდორემ: ჰოი ძმაო ჩემო. მიქელ! უკეთუ გაქვს კადნიერება წინაშე ღვთისა, ღირს მყავ მე შენსა ხილვასა. ეს სთქვა თუ არა, სწრაფად წამოდგა და განძლიერდა, ჩავიდა ეკკლესიაში და მის ფეხებ ქვეშ დავარდა, ტიროდა და იტყოდა:

— ქეშმარიტად გაქვს შენ კადნიერება წინაშე ღმრთისა და ჩემი თხოვნაც ამიტომ აღმისრულდა, რომელმაც აღმადგინე და გამკურნე ავადმყოფობისაგან.

მაშინ აღასრულეს ყოველივე წესი განსვენებისა და იმისი წმიდა გვამი დასდევს სამარტვილო სამარხოზე, სადაც მამანი და დამწვარნი წმიდა მოწამენი ესვენათ.

ხოლო ამისი მოძღვარი წმიდა მოსე, მტირალი თვალითა, მგლოვარე გულითა, და მოხარული სულითა მოწათესა თვისსა და მოწამესა ქრისტესსა ესრეთ ეტყოდა:—უკეთუ გაქვს კადნიერება წინაშე ქრისტეს ღმრთისა, ღღესა მეშვიდესა წამიყვანე მეც შენთანა.

მეშვიდე ღღეს მოძღვარიც გარდაიცვალა და მოწათესთან ერთად დავასაფლავეთ. ხოლო ჩვენ ყველამ ერთობით მივეცით დიდება საკვირველთმოქმედსა ღმერთსა ჩვენსა იესო ქრისტეს საუკუნოდ ამინ.

აღვწერე ბასილ საბა წმინდელმა წმ. თევდორესაგან.

წმიდა საბას შესხმა.

საბა წმიდამ დააფუძნა უდაბ-
ნოსა ურწყულსა:

ლაგრა სიწმიდით განთქმული,
მტერთაგან გარე მოცული,
ფრიად სასტიქად შებმული,
ხილულ-უხილავთაგან ბრძო-
ლილი.

ღვთისგან ზეგარდმო დაცული,
არა ვისდა მინდობილი,
არცა კაცთა შევედრებული,
არამედ ღვთისა მიერ განგებუ-
ლი,

მის-მიერ დაწესებული,
ღვაწლათვის ფრიად განწი-
რული,

კეთილთათვის დამარბული,
ტირს უწყალოდ მიცემული,

საუკუნოდ შეწყალებული,
მას შინა ეკლესია ღვთივ-ქმნი-
ლი,

მართლ აღსარებასა დამტკიცე-
ბული.

და უკუნისამდე დამყარებული.

ვითარცა საყოფელნი იერუ-
სალიმისა,

საყვარელ არიან უფლისა,

ნეტარ არს ყოვლისა მორწმუ-
ნისა,

მას შინა დამკვიდრებულისა,

ვიტყვი ლაგრასა საბასა,

ღელე იგი არს გლოვისა,

მას შინა დიდებულისა,

ნათელ-ღებული კაცისა.

ვითარცა იერუსალიმი,

მეფობს ყოველთა ქალაქთა,

ეგრეთვე ლაგრა საბასი

მთაგრობს ყოველთა ლაგრათა.

უკეთუ იერუსალიმისა,

რა სწორება არს სხვა ქალაქისა,

ეგრეთვე საბა წმიდისა,

რა სწორება არს სხვა მონასტ-
რისა,

ესე საბა საქებელი, სიქადუ-
ლი და რჩეული,

მამისა მიერ მოწოდებული,

ძისა ღმრთისაგან დამტკიცებუ-
ლი,

და სულის წმიდის მიერ მოყ-
ვანებული;

ამ წმიდა სამებისა მონამან,

მოწაფემან დიდის ევთიმისმან,

წმიდა თეოდოსის მეგობარმან,

მრავალ მამათა მამამან.

მოძღვარმა სულიერმან,

საბა დიდმა სანატრელმან,

ამდენ მოწაფეთა შემძენმან,

ღმრთისა მიმართ მიმყვანელ-
მან.

ვითარ სტეფანე და იოანე,
თომა და თეოდორე,
აბკურა მამა სტეფანე,
ზღვა-მკვდარსა ზედა მთარე.

იოანე მღვდელ-მთავარი სოხას-
ტისა.

აღმომაცენებელი კეთილის ზისა,
მომღები ტბილის ნაყოფისა,
და მადიდებელი ქრისტე უფლი-
სა.

თომა, რომელ ლავრასა სწა-
ვლითა რწყვიდა,
დაფარულთ მონაზონთა ჰხედვი-
და,

საბა წმიდით იერიქოდ მოწა-
ფეთა სცვიდა,
უზილავ მტერთა ეშმაკთა შეუ-
რაცხ-ჰყვიდა.

აბკურა ახალ ნერგი საბა წმი-
დისა,
მწყემსი და მღვდელთ მოძღვარი
ასურეთისა,

სასწაულთ-მომქმედი ბაბილოვ
ნისა,

მკურნალი ბრმა, კოკლ, დავრ-
დომილ, კეთროვანისა;

წმიდა მამანი და ჭაბუკნი:

ლოცვა მარხვის მოსწრაფენი,
სხვანი მრავალ მოღვაწენი
საბა წმიდის მოწაფენი,
სქრისტეს ჩვენის მოწამენი.

ბერნი სამარტვიროსანი,
ლავრასა მას წამებულნი,
ცეცხლითა დიდად დამწვარნი,
მახვილით ძლიერ მომწყდარნი.

ამან წმიდამან ბერმან,
მამამან ჩვენმან მღვდელმან,
წინამძღვარმან მხნემან,
ნერგმან სამოთხისამან,

საბამ ესრეთი რტონი აღზარ-
დნა,
მრავალ-ფერ ყვავილითა შე-
ამკენა,

სულიერ ნაყოფითა აღავსნა,
უფალსა ჩვენსა იესო ქრისტეს
მიართენა,

რომელსა ჰშვენის დიდება,
პატივი და
თაყვანის-ცემა მამისათანა, სუ-
ლი წმიდითურთ,

აწდა მარადის, და უკუნითი
უკუნისამდე ამინ.

ამჟა ბასილ საბა წმინდელი.

ა. გ. ქეთათელაძის სტამბაში ისეილება შემდეგი სხვა და სხვა წიგნები:

ქართული გალობა, ღიტურგია, ჰარტიტურა № 1.
იოანე ოქროპირისა, მღვდლისა და მღვდელ-მთავრისათვის,
გადაღებული ფილიმონ ი. ქორიძის მიერ, გადმოცემული:
ანტონ ნ. დუმბაძისა, დიმიტრი რ. ჭალაგანიძისა, მთავარ-
დიაკონის რაქდენ თ. ხუნდაძისა და ივლიანე ი. წე-
რეთლისაგან, რამდენიმე საგალობელი გადმოცემულია
მელქისედეკ გ. ნაკაშიძისა და მლ. ნესტორ ე. კონტრი-
ძისაგან, ფასი 1 მ. „

**პარტიტურას აქვს ცალკე წიგნებად თავისი ცალფა ხმე-
ბი № 1.** ვინც სამივე ცალფა ხმებს იყიდის,
დაეთმობა ერთ მანეთად 1 მ. „

დამწეები, ანუ პირველი ხმა, ფასი 40 „

მეორე ხმა ანუ მოძახილი, ფასი 40 „

ბანის წიგნი, ფასი 40 „

საგალობელი სამი წარგის წესისა, ჰარტიტურა № 2.

პირველ - შეწირულისა, ვასილი დიდისა, მღვდლის
კუთხოვნისა და ქორწინებისა, გადმოცემული: დიმიტ-
რი რ. ჭალაგანიძისა, მთავარ-დიაკონის რაქდენ თ. ხუნ-
დაძისა და ივლიანე წერეთლისაგან.

სარჩევში რომელ საგალობელსაც ვარსკვლავი
უზის, გადაცემულია ანტონ ნ. დუმბაძისაგან, გადაღე-
ბულია მ. შარაძისა და ამხ. ხარჯით, ფასი. 40 „

მღვდელბუდის საგალობელი. ჰარტიტ. № 3. ფასი 20 „

სახელმძღვანელო ნოტებისა, შედგენილი ფილიმონ ი.

ქორიძის-მიერ, გამოც. მ. შარაძისა და ამხ. ხარჯით, ფასი 60 „

გულის სარკე კაცისა, ფასი 50 „

ბრძული სიტყვები უწინდელ ფილოსოფოსთა, ფასი 10 „

ფილოსოფოსი სოკრატი, მესამე გამოც., ფასი 5 „

ცხოვრება ღირსისა მარიამ ეგვიპტელისა, მესამე გამოც. ფ. 5 „

ცხოვრება წმიდისა, მოწაყალისა და მართლის ფილა-
რეტისა, მესამე გამოცემა, ფასი. 5 „

ცხოვრება შვიდთა ყრმათა ეფესელთა, მესამე გამოც., ფასი 5 „

ცხოვრება წმიდისა მოწამისა პანტელეიმონისა, მესამე
გამოცემა, ფასი 5 „

ცოფხრება ქალწულ-მოწამისა და მოციქულთა სწორი-
სა თეკლესი, მეორე გამოცემა, ფასი. 5 „

წამება წმ. მიქელ ტიბერიელისა ფასი . . .	5	„
ცხოვრება წმ. მამისა დავით გარესჯელისა, ფასი . . .	10	„
პარაკლისი წმ. დავით გარესჯელისა, ფასი . . .	5	„
სიბრძნე ბალავარისა, ფასი . . .	10	„
✱ ხორციელად დაფლვა და ჯოჯოხეთში შთასვლა უფლისა ხევისა იესო ქრისტესი.	5	„
თევდორე ჯვარ-მტვრითელი, ფასი	5	„
ცხოვრება წმიდისა ღირსისა დედისა, მოციქულთა-სწო- რისა და ქართველთა-განმანათლებელისა ნინოსი, მეორე გამოცემა, ფასი	5	„
ცხოვრება წმ. ქალწულ-მოწამისა მარინესი, მესამე გამ., ფასი	5	„
ცხოვრება ღირსისა და ნეტარისა თეოდორა ალექსან- დრიელისა, მესამე გამოცემა, ფასი	5	„
ცხოვრება წმ. დიდისა მოწამისა ევსტატისა (პლაკიდე- სი), მესამე გამოცემა, ფასი	5	„
ცხოვრება ღირსისა ალექსი ღვთის კაცისა, მესამე გამ., ფასი	5	„
ცხოვრება წმ. დიდისა მოწამისა იაკობ დაქრილისა, მეორე გამოცემა, ფასი.	5	„
კოლ-ქმრობა, შედგენილი მღ. ნ. ყუბანეი შვილის-მიერ, ფ.	5	„

იოსებ ჯუჟუას გამოცემული წიგნები:

ცხოვრება წმიდისა დიდისა მოწამისა თეოდორე ტირონისა. . .	„
ცხოვრება წმ. მოციქულისა თომასი.	„
ლოცვანი.	„
ცხოვრება და მოღვაწეობა წმიდისა ეფროსინესი, ფასი. . .	5
ანბანი მხატვრობით და ლოცვანი, მეორე გამოცემა, ფასი	5
ცხოვრება ქალწულ-მოწამისა პარასკევისი, მესამე გამ. ფასი	5
ცხოვრება ღირსისა სიმონ მესვეტისა, მესამე გამოცემა, ფასი. .	5
ფაბიოლა, ანუ უწინდელი ქრისტიანები, მესამე გამოც. ფასი. .	5
ცხოვრება წმიდისა ქალწულ-მოწამისა თებრონესი, მეო- რე გამოცემა, ფასი	5
წმიდა იოანე მოწყალე, მეორე გამოცემა, ფასი	5
წმიდა დიდი მოწამე ეკატერინე, მესამე გამოცემა, ფასი	5
ცხოვრება ქალწულ-მოწამისა პისტისა, ელპიდისა, ალა- პისა და დედისა მათისა სოფიოსი, ფასი.	5
ღირსნი მამანი მეუღაბნოელნი, ფასი.	5
ცხოვრება ღირსისა დედისა პელაგიასი, მეორე გამოც. ფასი. .	5
ყველა ეს წიგნები, დაკლებულის ფასით, ისყიდება ა. ქუ- თათელაძის სტამბაში, ნიკ. ქუჩა, № 21.	

7-

